

ЗАПИСНИК
од 36-та (Свечена) седница на Советот
одржана на 05.09.2012 година во Салата во Ректоратот на Универзитетот
"Св.Кирил и Методиј"– Скопје

Присутни членови на Советот: м-р Зоран Трајчевски, м-р Милаим Фетаи, акад. Бојан Шоптрајанов, Замир Мехмети, Бранко Радовановиќ, Столе Наумов, м-р Борис Арсов, Селвер Ајдини, Лазо Петрушевски, м-р Методија Јанчески, Методи Стоименовски, Антонио Јовановски и м-р Васко Петревски.

Отсутни членови на Совет: м-р Алма Машовиќ (породилно отсуство), Селадин Џезаири (на годишен одмор).

Присутни од Стручна служба: м-р Андриана Скерлев – Чакар, м-р Борче Маневски, Огнен Неделковски, Горан Радуновиќ, м-р Драгица Љубевска, Цветанка Митревска, Арџент Џелили, Ивона Муфишева – Алексовска, Владимир Ѓорѓиески, Арбен Саити, Луција Ѓурковиќ, Слободан Беличански, Татјана Куневска, Билјана Митрова, м-р Симона Темелкова, Катарина Митре, Валиде Јашари, Назиф Зејнулаху, Ивана Каракушева, Весна Симоновска, Тања Пачовска, Билјана Парлеева, Јетон Исмаили и Ружица Бошнакоска - Јотевска.

Присутни поранешни членови на Советот: проф. Љубомир Јакимовски, Љупчо Стојановски, Марин Димески, Олег Дементиенко, Милован Стефаноски, Милош Симоновски, проф. д-р Томе Груевски, Илир Ајдини, м-р Зоран Стефаноски, Мирче Адамчевски.

Присутни новинари: Кристина Вељаноска од Универзитетско радио на УКИМ, Петар Блажевски од ТВ Алсат М, М М од Центар за управување со кризи, Јулија Антовска од МРТ, Хамиде Ибраими од МТВ2, Маја Јовановска од ТВ Канал 5, Сања Јовановиќ од ТВ Телма, Елизабета Дамјановска МТМ, Тефтева Бојана од ТВ Алфа.

Дневен ред

1. Одбележување на 15-годишниот јубилеј на Советот за радиодифузија на РМ.

Претседателот на Советот, м-р Зоран Трајчевски ја отвори 36-та Свечена седница на Советот за радиодифузија, со поздравен говор до присутните членови на Советот, поранешни членови на Советот, вработени од Стручната служба на Советот и присутните новинари од медиумите. На почетокот на неговото обраќање, потсети на создавањето на Советот, пред 15 години како независна стручна институција, со основна цел да го креира и регулира општествениот простор во кој делуваат електронските медиуми. Претседателот напомена дека Советот е најстарото регулаторно тело во РМ и меѓу првите регулаторни тела во регионот. Неговото постоење се темели врз човековите слободи, правото на говор, правото на навремено и објективно информирање, кои претставуваат и еден од столбовите на парламентарната демократија. Потсети дека во РМ има 149 електронски медиуми, а 88.6% од компаниите и 55% од домаќинствата во РМ користат интернет. Ако се додадат електронските портали и социјалните мрежи, рече дека може слободно да се каже дека се повеќе живееме во електронско општество и дека може слободно да се зборува за е-демократија. За ваквиот развој на медиумите потребна е јасна регулација

со соодветна, законска регулатива, а уште поважно е следењето на имплементацијата на законската регулатива и преземање на конкретни мерки кога одредени субјекти излегуваат од рамките на законските одредби. Тој истакна дека во текот на изминатите 15 години постоење, Советот посвети токму на тоа големо внимание и рече дека може слободно да се каже дека постигнал вистински резултати, односно ја остварил законската и општествена одговорност како регулаторно тело. Денес има либерален и слободен пазар, каде квалитетот треба да биде основниот критериум за електронските медиуми. Денес постои многу брз развој на електронските медиуми, пазарните законитости се повеќе се глобализираат, кои никако не треба да ги загрозат основните човекови права и слободи.

Претседателот на Советот, м-р Зоран Трајчевски рече дека Советот за радиодифузија акцент ќе стави на две клучни активности. Првата активност е активно вклучување на Советот во подготовките на новиот Закон за медиуми, во кој се надева дека Советот како регулаторно тело, како и другите субјекти (надлежните министерства, медиумите, образовните институции, невладиниот сектор) ќе даде квалитетен придонес Законот пред се да биде во функција на натамошно јакнење на слободата и независноста на медиумите, но во исто време ќе ја јакне професионалноста и доследно ќе се имплементираат професионалните стандарди. А сето тоа пред се во интерес на граѓанинот, не само како консумент, туку и како активен учесник во медиумската сфера. Со иста важност е и изготвувањето на Стратегијата за развој на радиодифузната дејност, за периодот 2013-2017 година. Претседателот рече дека може уште многу да се говори за идните задачи и планови на Советот, но смета дека би навлегол во стручна расправа, која секако ќе ја има во Советот за радиодифузија, и помеѓу неговите членови и многу пошироко со вклученост на сите субјекти, надлежни државни институции, медиуми, невладини организации, образовни институции, невладин сектор. При тоа, рече дека се надева дека Советот ќе го користи искуството на меѓународните пријатели. На крајот истакна дека Советот за радиодифузија, во сегашниот состав, заедно со Стручната служба на Советот, има капацитет да одговори на овие предизвици и одговорно да ги реализира. Нагласи дека сето она што беше направено во изминатите 15 години од страна на претходниците, треба да се почитува но истовремено треба да се надградува и развива, бодејќи само така најстарото регулаторно тело во РМ, кое покрива едно од најчувствителните сегменти во општеството, може да ја остварува својата функција и улога, а тоа е развојот на демократијата и човековите права и слободи.

Претседателот на Советот, м-р Зоран Трајчевски му даде збор на проф. д-р Љубомир Јакимовски, првиот Претседател на Советот за радиодифузија.

Презентацијата на проф. д-р Љубомир Јакимовски, беше на тема "Основање на независното регулаторно тело во демократска Република Македонија". На почетокот од неговото обраќање рече дека од историска гледна точка, донесувањето на Законот за радиодифузната дејност и формирањето на Советот за радиодифузија во 1997 година, несомнено би можеле да се оценат како чекор кон демократизација на една многу важна општествена сфера како што е медиумската. По Словенија, Република Македонија е втората земја од негогашна Југославија во кое е формирано регулаторно тело за аудиовизуелни медиуми. Во тоа време, првите членови на Советот, биле свесни дека во тој потег се крие една своевидна лукавост на политиката. По неколкуте контравезни и неуспешни обиди да се стави крај на порастот на пиратските телевизиски станици, тогашната власт се одлучила пиратеријата да му ја препушти на новото регулаторно тело, каде во процесот на формирање на Советот, ниту една државна институција немала точна бројка за дивите радија и телевизии. Во една ваква сложена и предизвикувачка состојба, првиот состав на Советот се одлучил да ги почитува докрај роковите утврдени во Законот, во врска со конкурсите за доделување

концесии за вршење радиодифузна дејност. Но, по доделувањето на концесиите, се покажало дека една формула за пресметка на висината на надоместокот за концесија која не била во Законот, преставувала закана, новите концесионери за една година да престанат со работа. Тогаш Советот застанал на страната на медиумите и таа одлука била изменета. Членовите во составот од периодот 1997-2003, направиле крупни чекори кои овозможиле техничко и друго екипирање за да легалните медиумите започнат со работа. Советот уште при првиот конкурс за доделување на концесии заземал став и јавно го соопштил дека тој е единствен овластен предлагач и со тоа ја ограничил можноста за интервенции на министерства или комисии, односно други тела на Владата. Покрај оваа принципиелна борба за независност, проф. д-р Љубомир Јакимовски наведе уште неколку значајни компоненти на извршување на улогата и придонеси во демократизацијата на медиумската сфера и општествените односи. Тој истакна дека Советот како основа на своето делување ја имал слободата на изразувањето, слободата на медиумите, и ограничување од сите политички, но и од други тела, во кои имало концентрирано економска или друга моќ. Потсети дека на Првиот Фестивал на телевизиските остварувања 1998 година се утврдило дека околу 30 телевизиски и радиски друштва се под влијанието на една многу моќна фондација во РМ. Второ, Советот за радиодифузија промовирал транспарентност во работата што во тие години не било карактеристично не само за работата на класичните државни органи, туку речиси и на сите општествени актери, вклучувајќи ги и невладините организации. Трето, Советот се потпрел врз независни експерти од соодветни области, вклучени и во конкурсите за доделување концесии и во конкурсите за финансирање проекти од јавен интерес. Четврто, со цел да се зголеми учеството на влијанието на граѓаните во радио и телевизиските програми, во сите градови на Македонија, Советот пристапил кон формирање на одбори на слушатели и гледачи. Советот постапувал по нивните укажувања со што бил блиску до англискиот модел на разгледување на оплаки и донесување на одлуки. Се разбира, разликата била во тоа што англиската комисија за оплаки е една од најмоќните регулаторни тела во Англија. Петто, во својот прв состав Советот развил мошне успешна методологија на мониторирање на парламентарните, претседателските и локалните избори, која била позитивно оценувана од набљудувачките меѓународните мисии. И конечно, формирањето на дуален радиодифузен ситем, во кој приватниот сектор станал доминантен. Во текот на неговото излагање проф. д-р Љубомир Јакимовски, рече дека клучен момент треба да биде производството на сопствена програма, пред се во Македонскиот Јавен радиодифузен сервис. Дигитализацијата во прв ред е технички процес и поврзан е со агендата за пристапување во ЕУ. Но доколку на новите дигитални телевизиски екрани не се појават македонски емисии и програми, дигитализацијата нема да придонесе за да бидеме признаени во Европа и светот. На крајот испрати порака до Јавниот сервис и државните телевизии дека треба да се стремат кон меѓународни копродукции, како начин да се стане препознатлив во Европа и Светот.

Потоа презентација имаше Мирче Адамчевски, претседател на Советот за радиодифузија во периодот од 04.2006 до 02.2008 година. Неговата презентација беше на тема Реформа на системот на медиумска регулација – нови предизвици.

Мирче Адамчевски рече дека кога ја добил поканата за петминутно обраќање на овој свечен собир и кога ја погледнал темата, посебно за новите предизвици во регулацијата, веднаш се сетил на две работи кои ги имал прочитано. Едната пред повеќе од три години и втората пред десетина дена.

За првата работа рече дека станува збор за светски конгрес на главни уредници и издавачи во Скандинавија, од каде дошол заклучок дека на печатените медиуми ќе им паѓаат тиражите, но до одреден степен, а наспроти тоа весниците и списанијата се

повеќе ќе преминуваат на интернет. Значи се повеќе весници ќе ја користат мрежата. Втората работа што ја прочитал деновиве вели дека во декември годинава во Дубаи ќе се одржи светска конференција за меѓународните комуникации. На конференцијата ќе треба да се донесат редица правни норми, кои што ќе треба да го регулираат интернетот – светската мрежа, која веќе поврзува околу две милијарди жители на земјината топка. Исто така, и, ако може да се разреши вечното прашање кому му припаѓа или чиј е интернетот. На Гугл, на Ејпл, на телекомуникационите компании, на производителите на содржини, или пак на владите? Во таа насока рече дека „контролата на интернетот е на пример, исто како да се контролира океанот. Односно, колку и да се трудиш, не можеш да проконтролираш што се’ плива во него.“

Поаѓајќи од погорното, Мирче Адамчевски се наврати на регулацијата на медиумите кај нас. Рече дека печатените медиуми не подлежат на законска регулација на содржините, како што е случај со радиодифузните медиуми. Но, за нив (како и за радиодифузните медиуми) важат законските барања утврдени во други закони, а се однесуваат на: навредата и клеветата, заштитата на приватноста, заштитата на интелектуалната сопственост, забраната за повикнување на насилство, поттикнување расна, верска или етничка омраза и нетрпеливост и забраната за порнографија. На овој план кај нас се работи нешто околу декриминализацијата на навредата и клеветата, но се уште ништо не е јасно. Објасни дека подолго време се работи и на нов Закон за аудиовизуелни медиуми, но и тука работите според него не се јасни. Ќе има ли закон или ќе нема, каков ќе биде? Ќе ги вклучи ли печатените медиуми и интернетот или нема? Потенцира дека постои стравување кај новинарската заедница дека новиот закон ќе ги опфати и содржините на печатените и на онлајн информативните медиуми. Тука ставот на новинарската заедница е јасен. Нема закон за печатените медиуми се додека не се направи анализа на постојните закони, кои во определена смисла, ја контролираат, односно ја регулираат работата на печатените медиуми. Колку за потсетување рече дека содржините на печатените медиуми во Македонија никогаш не биле регулирани со посебен закон. Постои, рече Кодексот на новинарите на Македонија, а во моментот ЗНМ има иницијатива за воведување Совет за печат, како саморегулативен механизам, кој би ги опфаќал печатените, радиодифузните и онлајн медиумите.

Мирче Адамчевски навраќајќи се на содржините на интернетот како медиум, рече дека кај нас, подлежат на најмала регулација. Кај Интернетот не постои ограничување на ресурсите, како кај радиодифузните медиуми, ниту пак тој има инвазивна природа како медиум, па оттаму оправдувањето за неговата регулација е најмало. И затоа содржините на интернет подлежат на најсилна заштита од аспект на меѓународните инструменти на слободата на изразувањето. Но, како што рече на почетокот има големи притисоци работите на овој план да се променат во полза на се поголема контрола-регулација врз интернетот.

На крајот од своето излагање Мирче Адамчевски, спомена неколку работи за кои смета дека СРД треба да посвети внимание од. Бидејќи Јавниот сервис со дигитализацијата ќе добие можност за повеќе канали, рече дека тоа ја наметнува потребата од размислување за измени во Законот за да може јавниот сервис реално да се регулира. Дигитализацијата наметнува и други промени во законот. Проблемите со изданијата на Руперт Мардок во Англија зборуваат дека мора што побрзо да се даде поддршка на намерите на новинарската фела за воведување на саморегулацијата, како механизам за контрола на почитување на новинарската етика и стандарди. Во таа насока смета дека треба што побрзо да се формираат и здруженија на издавачи, и на сопственици на електронски медиуми, кои ќе бидат партнери во саморегулацијата, но и партнери на СРД, во нивната работа. Се осврна и на подготовката на Стратегија за развој на радиодифузијата или пак за развој на аудиовизуелните медиуми. Тоа е добар

повод според него да се посвети внимание на регулирањето или саморегулирањето на интернетот. За да не дојде и кај нас време на филтрирање на клучни зборови, блокирање на достап до наводно непријателски сајтови итн. Регулирањето на содржините е карактеристично за традиционалните медиуми, но кога се повеќе медиумски содржини одат на интернет рече дека треба да бидеме подготвени и за негово (само)регулирање. Периодот од пет години, за колку што се прави стратегијата е доволен да се одговори на ова прашање. Токму стратегијата е отвореното поле во кое може да се стават и потребните промени или донесувањето на нови закони. Се со цел да се фати приклучок кон совремието во регулирањето на медиумите.

Потоа следуваше презентацијата на м-р Зоран Стефаноски, претседател на СРД во периодот од 02.2008 до 04.2012 година, на тема "Институционално градење на Советот за радиодифузија: домашна и меѓународна регулатива"

Тој рече дека го исполнува чувството на радост и гордост што во достоинствените 15 години на Советот за радиодифузија на Република Македонија е вграден еден дел од неговиот професионален и животен ангажман. Во однос на слободата на изразување и слободата на медиумите рече дека претставуваат столбови на „старите“ и „младите“ демократии, посебно во мултиетничките и мултикултурните општества. Радиодифузните регулатори, заедно со другите институции и јавноста, рече дека треба да создаваат и одржуваат амбиент во кој демократијата, хуманизмот и сестраниот човеков и општествен развој ќе бидат во центарот на медиумското внимание и афирмација.

За Советот за радиодифузија на Република Македонија, рече дека дејствувајќи во услови на голема динамика на идеи и технологии и врз основа на нив креирана пракса и учејќи од своите успеси и грешки, израснал во една респектабилна институција, како на домашен, така и на меѓународен план. Советот за радиодифузија самиот смело се отворил за стручната и другата јавност и за нејзиниот пофалбен или критички суд, соочувајќи се притоа, иако не секогаш со подеднаков успех, со сите горливи прашања на радиодифузијата, во ова време на дигитална медиумска револуција, кога галопирачкиот чекор на новите технологии го менува човековиот духовен профил и неговиот поглед на светот. Советот изградил професионална и непристрасна Стручна служба, составена од професионалци со развиен осет за теорија и пракса, отворени за домашните и странските знаења и искуства. Кадровските ресурси на Советот се дополниле, а и во моментот се дополнуваат, со нужните технички ресурси, чинејќи според него една неделива целина, и не дозволувајќи повремениите финансиски тешкотии да го спречат огромниот ентузијазам за непрекинато стручно и научно дообразование и усовршување. Советот и неговата Стручна служба рече дека имаат секојдневна промоција во нашата средина, како преку нивното постапување кон радиодифузните субјекти, така и во соработка со надлежните институции и контактите со граѓаните. Во односот спрема радиодифузерите и операторите на јавни комуникациски мрежи, Советот барал и во најголем број случаи наоѓал рамнотежа меѓу превентивната и санкционирачката улога на еден регулатор. М-р Зоран Стефаноски, потенцира дека ставовите и одлуките на Советот, особено кога се работело за мониторирање на изборните процеси во Република Македонија и неговото спротиставување на обидите да се доведе во прашање неговата независност од центри на политичка, економска или друга моќ, наидуваале на позитивно ехо кај Европската комисија, Советот на Европа, ОБСЕ, како и кај пошироката јавност.

За 33-от состанок на Европската платформа на регулаторни тела (ЕПРА), одржан во третата декада на месец мај 2011 година, во Охрид, чиј домаќин беше

Советот за радиодифузија, рече дека се круниса со едногласниот комплимент на Извршен одбор на ЕПРА дека бил најуспешниот состанок во историјата на ЕПРА .

На Советот му чини чест и неговиот прием и дејствување во рамките на Медитеранската мрежа на регулаторни тела (ММРА), каде тој како регулатор членува од 2010 година, под уставното име на нашата држава.

Стефаноски своето излагање го заврши со идејата за Балканска платформа или мрежа на регулаторни тела, како мост за евроинтеграција на Југоисточна Европа преку регионална соработка во областа на аудиовизуелната политика, за која рече дека соработката би вклучувала, но нема да биде ограничена, на размена на информации за: регулаторните правила и процедури; економскиот, техничкиот и друг развој; меѓусебна техничка и експертска помош; размена на информации од меѓусебен интерес за планирањето и распределбата на фреквенции и дозволи; практични решенија на правните проблеми во врска со толкувањето и примената на медиумската регулатива; и заеднички регулаторни пристапи по прашањата од значење за сите или за дел од земјите од Југоисточна Европа.

Заменикот на претседателот, м-р Милаим Фетаи, на почетокот од своето обраќање на тема "Иднината на СРД како рамноправен партнер со регулаторните тела на државите членки на Европската Унија", потсети дека Советот за радиодифузија е конституиран на 5 септември пред 15 години, како прво независно регулаторно тело кое ги преставува интересите на граѓаните во вршењето на радиодифузната дејност. Во Законот за радиодифузната дејност рече дека се определени основните услови за вршење на дејноста врз основа на принципите за слобода на јавното изразување на мислата, слобода на говорот, слобода на примање и пристап на информации и слобода на основање институции за јавно информирање, кои се гарантирани со член 16 од уставот на РМ и член 10 од Европската конвенција за човекови права. Искуствата од спроведувањето на Законот за радиодифузната дејност, како и појавата на нови технологии и нови видови аудиовизуелни услуги, смета дека ја наметнаа потребата од нова хармонизација на нашата радиодифузна и медиумска регулатива со европската, конкретно со Директивата за аудиовизуелни медиумски услуги, препораките и стандардите на Советот на Европа, како и препораките на Европската комисија нотирани во Извештајот за напредокот на Република Македонија за 2011 година.

Заменикот на претседателот, м-р Милаим Фетаи, напомена дека е потребна голема претпазливост во однос на саморегулацијата и корегулацијата и во таа насока рече дека е добро да се користат искуствата и на другите регулатори во тој поглед, како во земјите членки на Европската унија така и во земјите од регионот на Југоисточна Европа. Притоа потенцира дека мора да го истакне фактот дека тренд во европската регулација е таканаречената минимум регулација. Истакна дека Советот за радиодифузија рече дека активно соработува со Европската комисија во однос на прашањата поврзани со радиодифузната дејност и оваа соработка ќе продолжи и понатаму, така што СРД ќе го даде својот придонес и ќе продолжи редовно да учествува на состаноците кои што се организираат од страна на Секретаријатот за европски прашања, како и во други активности поврзани со соработката со Европската комисија. Потенцира дека ќе продолжи соработката и со Европската платформа на регулаторни тела и Медитеранската мрежа на регулаторни тела, така што и понатаму ќе остварува контакти и средби со меѓународните организации ОБСЕ И ЕУ, странските дипломатско-конзуларни претставништва во земјата. Во периодот кој следи рече дека Советот за радиодифузија треба да продолжи со својот придонес во креирањето на Националниот план на РМ за Алијансата на цивилизациите под покровителство на Обединетите нации; во изработка на Годишната национална програма за членство на РМ во НАТО и сл.

Заменикот на претседателот, м-р Милаим Фетаи рече дека со посебно задоволство сака да нагласи дека со своето 15 годишно работење и со досегашните постигнати резултати, СРД и целокупниот медиумски поредок во РМ веќе во многу аспекти е етаблиран и може со своите демократски и професионални капацитети целосно да ги постигне стандардите кои веќе постојат и се применуваат во државите на ЕУ, чија полноправна членка заслужуваме и со право очекуваме наскоро и ние да станеме.

По обраќањата на проф. Љубомир Јакимовски, Мирче Адамчевски, м-р Зоран Стефаноски и Заменикот на претседателот на Советот, м-р Милаим Фетаи, Претседателот на Советот, м-р Зоран Трајчевски се заблагодари за присуството и учеството на говорниците на седницата и, најавувајќи ги натамошните активности на Советот во рамките на прославата на 15-от годишен јубилеј на Советот за радиодифузија, ја затвори 36-та (Свечена) седница на Советот.

Бр. 02-4476/2
25.09.2012 година
С к о п ј е

Совет за радиодифузија на РМ
П р е т с е д а т е л,
м-р Зоран ТРАЈЧЕВСКИ, с.р.

Записникот го водеше,
Ружица Бошнакоска Јотевска

Изработила: Ружица Бошнакоска Јотевска
Одобрил: Огнен Неделковски